

Programmabegroting

Gemeente Alkmaar 2026

Inhoud

1. Hoofdpijnen, speerpunten en financieel beeld	3
Inleiding	4
Reflectie op coalitieakkoord “Vertrouwen in Alkmaar, verschil mag er zijn”	6
2. Programmabegroting op Programmaniveau	8
Programma 1: Inwoner en Bestuur	9
Programma 2: Vitaliteit	10
Programma 3: Bedrijvigheid	12
Programma 4: Leefbaarheid	13
Programma 5: Duurzaamheid	15
Programma 6: Financiën	16
3. Financiële hoofdpijnen	17
4. Groeikader	25

1

Hoofdpijnen, speerpunten en financieel beeld

Inleiding

Voor u ligt de laatste Programmabegroting van deze raadsperiode. Hierin richten wij ons op de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen voor 2026. Daarbij staat de verdere groei van de gemeente Alkmaar en de invulling van de bijbehorende maatschappelijke ambities centraal. Per programma geven wij in deze begroting weer wat we willen bereiken, welke acties daarvoor nodig zijn, wat de uitgaven zijn en waar de middelen vandaan komen.

Met deze begroting continueren we ons uitgangspunt om de begrotingsstukken voor u beter leesbaar en toegankelijk te maken. Dit deel A bevat de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen voor komend jaar. In deel B zijn de wettelijk verplichte onderdelen opgenomen en vindt u verdere verdieping. Wij hopen u met deze opzet nog beter te ondersteunen in uw voorbereidingen op de begrotingsbehandeling.

De in juli door uw raad vastgestelde Kadernota was helder; Alkmaar groeit en om de voorzieningen op peil te houden zijn extra investeringen nodig in woningbouw, mobiliteit, veiligheid, jeugdzorg, cultuur en sport. We investeren in een groeiende gemeente en grijpen kansen aan, bijvoorbeeld met de aanwijzing 'Propositie Alkmaar grootschalig' door de rijksoverheid.

Onze ambitie om voortgang te maken met de bouw van betaalbare, duurzame woningen voor onze inwoners zetten we onverkort voort.

Tegelijkertijd realiseren we ombuigingen, waarmee het college een goede balans heeft gevonden tussen stedelijke ontwikkeling en financiële discipline. Voor het zogenoemde 'ravijnjaar' zijn we erin geslaagd onze ambities overeind te houden en de lasten voor inwoners zo laag mogelijk. Daardoor behoren de gemeentelijke lasten voor onze inwoners in 2026 ook weer tot één van de laagste van Nederland.

Degelijk financieel beleid

Voor het begrotingsjaar 2026 presenteren wij een sluitende begroting. Een resultaat waar wij trots op zijn, maar dat in de context van toenemende druk vanuit het Rijk en stijgende kosten in het sociaal domein en de fysieke

buitenruimte geen vanzelfsprekendheid is. Zoals we in de Kadernota al aangaven, we blijven ons onverminderd inzetten voor een structurele oplossing door het Rijk. En we blijven hierbij de lijn volgen dat we de VNG hierin onderschrijven en steunen. Een collectieve actie vanuit de VNG achten wij namelijk het meest succesvol.

Voor het realiseren van een sluitende begroting 2026 zijn de dialoogsessies met uw raad absoluut waardevol en noodzakelijk geweest. Om Alkmaar financieel gezond te houden moeten we de komende jaren echter kritisch naar ons uitgavenpatroon blijven kijken, ook in combinatie met onze ambities voor de gemeente. Wij bieden u daarom bij de begroting ook een set afspraken aan voor het groeikader.

Blijven investeren in de groeiende gemeente

Alkmaar ontwikkelt zich tot een groeigemeente, waardoor extra investeringen in het voorzieningenniveau noodzakelijk zijn. Als centrumgemeente zoeken we samenwerking met omliggende gemeenten. Door maatwerkoplossingen te bieden aan dorpen, buurten en wijken behouden we een veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Ook werken we aan het verbeteren van de bereikbaarheid en het stimuleren van economische groei door samen te werken met regiogemeenten en andere partners. Verder wordt er hard gewerkt aan duurzaamheid en klimaatadaptatie om een groene en leefbare omgeving te creëren.

Naast investeren in de stad investeren wij in onze inwoners en komen we met initiatieven op het gebied van maatschappelijke ondersteuning en vitaliteit. In de afgelopen periode is er in de raad en de Alkmaarse samenleving veel aandacht gevraagd voor huiselijk geweld, intieme terreur, femicide en straatintimidatie. Het college zet zich blijvend in op deze zeer belangrijke en actuele maatschappelijke thema's, zodat alle Alkmaarders zich veilig voelen en slachtoffers kunnen rekenen op onze steun.

Afsluitend

Het college is tevreden dat ondanks de financiële uitdagingen waar we als gemeente voor staan we voor 2026 een sluitende begroting kunnen presenteren. Tegelijkertijd beseffen we ook goed dat meerjarig gezien wij voor de nodige uitdagingen staan. Dat vraagt erom dat wij samen met inwoners en ondernemers actief blijven werken aan oplossingen die Alkmaar verder brengt en daarom blijven wij ook investeren in de toekomst van onze dorpen, wijken en stad. De 'Propositie Alkmaar grootschalig' is hierbij zeker van meerwaarde, hoewel we wel moeten beseffen dat deze cofinanciering ook van ons zelf een belangrijk financieel aandeel vraagt.

Met vriendelijke groet,
namens het college van burgemeester en wethouders,

Christian Schouten
wethouder Financiën

Reflectie op coalitieakkoord

“Vertrouwen in Alkmaar, verschil mag er zijn”

In onze Raadsinformatiebrief d.d. 18 maart 2025 hebben wij u een overzicht aangeboden met de stand van zaken aangaande de uitvoering van uw coalitieakkoord. Op dat moment was 66% van het coalitieakkoord groen, oftewel ‘(nagenoeg) gerealiseerd’. Over de onderwerpen die toen de kleurcodering oranje ‘in uitvoering’ of rood ‘nog niet mee gestart’ hadden, ontvangt u binnenkort een rapportage van de stand van zaken.

Op deze plaats willen we de aandacht vestigen op een aantal belangrijke en mooie resultaten die we de afgelopen raadsperiode gerealiseerd hebben. Dit geeft een goed beeld van de voortgang binnen de verschillende portefeuilles.

Ons uitgangspunt is dat alle Alkmaarders zich veilig voelen. Daarbij werken we wijkgericht en vinden we samen met inwoners passende interventies en/of oplossingen met als doel het creëren van een veilige en weerbare samenleving. In de uitvoering staat centraal dat we steeds zoveel als mogelijk naast de inwoners staan; dit sluit aan bij het coalitieakkoord. Een aantrekkelijke en veilige omgeving vraagt maatwerk. Hierbij hebben we oog voor de eigen dynamiek en actualiteit van ieder vraagstuk op zich. In de afgelopen periode heeft de raad aandacht en concrete acties van het college gevraagd met betrekking tot huislijk geweld, intieme terreur, femicide en (seksuele) straatintimidatie. Ook in de Alkmaarse samenleving zien we veel beweging en initiatieven op dit belangrijke thema. Het college zet zich blijvend in op deze zeer belangrijke en actuele maatschappelijke thema's, zodat alle Alkmaarders zich veilig voelen en slachtoffers kunnen rekenen op onze steun.

Een groeiende stad betekent ook een toename van grootstedelijke problematiek. De aanpak van deze problematiek is conform en in lijn met de gestelde prioriteiten uit de Kadernota veiligheid 2023-2026 en richt zich op de aanpak van ondermijnende criminaliteit, maatschappelijke onrust, polarisatie & radicalisering, jeugdcriminaliteit én de aanpak van cybercriminaliteit.

In afwachting van de oplevering van de huisvesting voor Alkmaarse spoedzoekers aan de Robonsbosweg is voor deze doelgroep woonruimte beschikbaar gesteld op tijdelijke uitwijklocaties.

De succesvolle publieksvriendelijke acties voor onze inwoners voor isolatiemaatregelen zetten we voort en breiden we uit. De weggeefacties voor verduurzaming en klimaatmaatregelen zoals met regentonnen en bomen continueren wij eveneens.

Na intensieve voorbereidingen waaronder de plannen voor de herinrichting van de Helderseweg wordt in 2026 volop gebouwd aan de woningen op de Pendorplocatie.

Op cultuurgebied is veel bereikt. Na de vaststelling van de Cultuurvisie Alkmaar 2040 heeft uw raad in 2025 de Ontwikkelagenda Cultuur unaniem vastgesteld. Deze groeiagenda biedt een helder stappenplan om culturele instellingen meer ruimte te geven in onze groeiende gemeente. In 2026 wordt het besluit over de realisatie van het project Achter de Vest 1 aan u voorgelegd, als eerste punt van uitvoering uit deze groeiagenda.

Ook geven we uitvoering aan de Erfgoednota 2026–2036, die naar verwachting eind 2025 nog aan u wordt aangeboden. Daarmee zorgen we voor het behoud van ons historisch erfgoed. Onze Gebiedsteams blijven actief en benaderbaar in de wijken. Daarnaast is het Initiatievenloket het centrale punt als vraagbaak voor het indienen van ideeën en projecten.

Met Wij(k) aan zet! hebben inwoners meegedacht en meebeslist over verbeterpunten in hun wijk. Deze verbeterpunten worden in 2025 en 2026 uitgevoerd. En de succesvolle bomenactie gaat door, we gaan verder met het vergroenen van Alkmaar! We stimuleren sport. We gaan nieuwbouw van de Hoornse Vaart realiseren en vernieuwbouw van het Sportpaleis.

We vinden het belangrijk dat Alkmaar goed bereikbaar is. We zetten onder meer in op verkeersveiligheid, bijvoorbeeld de proef met 30 km per uur op de Kennemersingel. Maar ook op parkeren met de optimalisatie en uitbreiding van Kanaalschiereiland parkeergarage en het stimuleren van fietsen met Alkmaar Fietst Door! We gaan onverkort samen met de regio door om geld te krijgen om te investeren in de randwegen rondom Alkmaar.

Er wordt hard gewerkt aan nieuwe woningen, omdat de vraag groter is dan ooit. De urgentie is hoog en dat voelen we in de stad én onze dorpen. Langs het Alkmaars Kanaal ontstaan inmiddels mooie nieuwe wijken met elk hun eigen karakter. Die ontwikkeling wordt de komende jaren voortgezet. Het Rijk onderkent het belang en heeft Alkmaar als kansrijk aangewezen om een grootschalige woningbouwlocatie te worden.

Woningbouw blijft niet beperkt tot de omgeving van het Alkmaars Kanaal. Ook elders in de stad is een groot aantal projecten in uitvoering of in voorbereiding. Woningen toevoegen is ook van belang voor de dorpen. Daar komt de vraag vooral van de dorpsseigen senioren en jongeren. Alkmaar wil gebruik maken van de kansen voor kleinschalige ontwikkelingen in en rond de dorpen die in lijn zijn met het beleidskader van de provincie Noord-Holland voor bouwen in landelijk gebied en/of Beschermd Landschap.

In 2026 zetten we de seniorenagenda voort, met extra aandacht voor duidelijke communicatie richting ouderen. Als dementievriendelijke gemeente breiden we het aantal Odensehuizen uit.

De dorpenagenda's, vastgesteld in 2025, worden samen met de dorpen verder uitgevoerd.

Door intensieve inzet op toerisme en citymarketing steeg het aantal bezoeken met 39%, en blijven we Alkmaar profileren als aantrekkelijke en gastvrije bestemming. Evenementen zoals 5 mei en Koningsdag kregen maatwerkondersteuning en konden succesvol doorgaan. We blijven investeren in een toekomstbestendige, jaarrond gevulde evenementenkalender. Zaffier versterkt als regionaal samenwerkingsverband de participatiekansen van inwoners op het gebied van werk, inkomen en meedoen. Ook hier blijven we ons voor inzetten in 2026.

Programmabegroting op Programmaniveau

Programma 1: Inwoner en Bestuur

Algemeen bestuur, Dienstverlening, Regionale samenwerking

Onze inwoners mogen rekenen op een betrouwbare gemeente, die klaarstaat voor zijn inwoners en behulpzaam is in contacten. Als bestuur zijn wij zichtbaar, benaderbaar en oplossingsgericht. Wij staan voor het vergroten van zeggenschap van inwoners, organisaties en ondernemers. Zeker daar waar het gaat om plannen en projecten die invloed hebben op de eigen leefomgeving. Met ons initiatievenloket en behulpzame groene golfambtenaren bieden we iedereen de kans om initiatieven mogelijk te maken. Transparantie en duidelijke informatie en communicatie staan voorop: we delen niet alleen informatie, maar maken op de website én via een digitaal toegankelijk klantportaal inzichtelijk wat er speelt, zodat iedereen mee kan denken én doen.

Samen met onze partners in de regio versterken we onze positie als hart van de regio. Wij nemen onze verantwoordelijkheid als centrumgemeente voor de ontwikkeling. Het belang dat wij hierbij voor ogen hebben is dat van Alkmaar, de Regio Alkmaar en Noord-Holland Noord. Alkmaar is als centrumgemeente tevens het scharnier tussen Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Wij gaan daarbij uit van onze eigen kracht met een blik op de toekomst en overleggen actief met de andere gemeenten en betrokken partijen in de regio en daarbuiten.

Concrete acties voor Programma 1 voor 2026 zijn onder meer:

- Gemeenteraadsverkiezingen; in maart worden toegankelijk en transparant de gemeenteraad verkiezingen georganiseerd.
- Uitvoering dorpsagenda's; uitvoeren van de in 2025 vastgestelde dorpsagenda's van landelijk Alkmaar.
- Uitvoering Wij(k) aan zet!; uitvoeren van de door de inwoners gekozen 3 Wij(k) aan zet! verbeterpunten van per wijk.
- Vernieuwd digitaal toegankelijk klantportaal voor inwoners en bedrijven: Door het klantportaal ontstaat een actueel klantbeeld wat bijdraagt aan een betere dienstverlening én kunnen inwoners eenvoudig diensten afnemen en informatie delen.
- Transparante en begrijpelijke informatie en diensten die via de websites waar de gemeente Alkmaar verantwoordelijk voor is. Alle in- en externe websites en apps moeten een toegankelijkheidsverklaring hebben waar mogelijke verbetervoorstellen uit voort komen.

Programma 2: Vitaliteit

Onderwijs, cultuur, kunst en cultureel erfgoed, Sport, Maatschappelijk Ondersteuning, Jeugd, Iedereen doet mee, diversiteit

In Alkmaar worden alle inwoners zoveel mogelijk in staat gesteld om mee te doen in de samenleving. In het coalitieakkoord staan veel acties en ambities die zijn gericht op 'meedoen'. Zo is er een goed, divers en passend onderwijsaanbod dat goed aansluit op de toekomst voor al onze kinderen, maar óók voor alle volwassenen die dit nodig hebben. Volwassen en oudere inwoners worden in staat gesteld zoveel mogelijk zelfredzaam te zijn. Zij kunnen, ondanks eventuele fysieke of geestelijke belemmeringen, lang zelfstandig blijven wonen en meedoen in de samenleving.

Om mee te kunnen blijven doen zijn ook cultuur en sport van groot belang. Cultuur en sport zorgen voor ontmoeting, binding en welzijn van mensen en dragen bovendien bij aan de Alkmaarse Economie.

Voor kwetsbare inwoners is er hulp en bescherming. Kinderen groeien op in een veilige en gezonde omgeving. Gezinnen die hulp nodig hebben bij de opvoeding krijgen ondersteuning. Werk hebben is de beste manier om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Daar zetten we dus sterk op in. Waar dat niet lukt, richten we ons op andere (betaalde of onbetaalde) manieren om mensen te laten participeren. Als mensen niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, is ondersteuning mogelijk zodat zij deel kunnen blijven nemen aan het maatschappelijk leven.

Alkmaar staat nu en in de toekomst voor een inclusieve samenleving waarin iedereen erbij hoort. Alle Alkmaarders zijn anders, niemand is hetzelfde. In Alkmaar mag je zijn wie je bent en iedereen doet, ongeacht de onderlinge verschillen, volwaardig mee.

IZA en GA!

Het Rijk en de VNG hebben landelijke akkoorden gesloten die de komende jaren grote invloed zullen hebben op het sociaal domein, waaronder het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Deze akkoorden zijn gericht op het versterken van gezondheid en zelfredzaamheid, en

het toegankelijk en betaalbaar houden van zorg door middel van samenwerking en preventieve interventies. In Alkmaar wordt het GA! (Gezond en Actief in Alkmaar) programma ingezet als lokale vertaling van GALA, met als doel een gezonde generatie in 2040 te creëren door een integrale benadering van gezondheid en samenwerking met diverse professionals. GA! werkt vanuit de nadruk op een positieve gezondheid. De insteek is, wat kan er wel in plaats van wat kan er niet.

Concrete acties voor Programma 2 voor 2026 zijn onder meer:

- In 2026 werken we aan een nieuwe Alkmaarse Onderwijsagenda. Samen met kinderopvang, onderwijs en andere partners zorgen we dat kinderen, jongeren en volwassenen in onze gemeente zich goed kunnen ontwikkelen en gelijke kansen krijgen.
- We nemen onze verantwoordelijkheid in de nieuwe wet 'Van school naar duurzaam werk', waarbij het gemeentelijke Doorstroompunt jongeren tot 27 jaar begeleidt naar school, duurzaam werk of een combinatie. We zien dat voorzieningen en ingezette ontwikkelingen op het gebied van laaggeletterdheid onder druk staan door landelijke bezuinigingen op rijksbudgetten, zoals de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) en het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB).
- In 2026 voeren we de Groeiagenda voor cultuur uit door te starten met de aanpassingen aan het ABC huis. Zo groeit de culturele basisinfrastructuur mee en sluit deze aan bij de resultaten van het participatietraject binnen de Cultuurkoers 2040.
- Komend jaar geven we uitvoering aan de nieuwbouwprojecten Hoornse Vaart en het Sportpaleis. In 2026 wordt de Hoornse Vaart ontworpen en vindt voor het Sportpaleis de aanbesteding en gunning plaats
- Voor de WMO zetten we komende jaar in op informatie en voorzieningen dicht bij de inwoners in wijken en dorpen. Daarnaast zien we een hoge druk bij opvangvoorzieningen, daarom neemt de gemeente meer regie op uitstroom richting wonen. Zo kunnen meer mensen passend onderdak en passende ondersteuning krijgen waar nodig.
- In 2026 voeren we het plan van aanpak voor de herijkte visie jeugd uit, gericht op: het versterken van de sociale basis en preventie, wijkgericht werken met sterke lokale teams, specialistische zorg voor de meest kwetsbaren en een duurzaam en betaalbaar jeugdstelsel. Meerjarig werken we toe naar een model waarmee we data gestuurd kunnen sturen op doelmatige en doeltreffende specialistische jeugdhulp.
- Het Regionaal Werkcentrum Noord-Holland Noord groeit in 2026 uit tot de centrale en toegankelijke schakel voor inwoners en werkgevers die ondersteuning zoeken. Dankzij nauwe samenwerkingen met wijkteams, jongerenloketten en partnerorganisaties vinden mensen sneller en eenvoudiger hun weg naar passend maatwerk. De dienstverlening op het gebied van werk, inkomen en leren wordt optimaal op elkaar afgestemd en het aanbod aan werkgevers wordt krachtig uitgebreid, zodat iedere vraag voortvarend en doelgericht wordt opgepakt.
- De bedoeling was om de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen aan te passen, maar de inwerkingtreding van deze wet is uitgesteld tot 1 januari 2027. Alkmaar werkt als centrumgemeente actief aan het verbeteren van de samenwerking tussen verschillende partijen. Dit vraagt om nieuwe wetgeving die duidelijk regelt hoe gegevens van inwoners en werkgevers beter en efficiënter kunnen worden uitgewisseld. In 2026 krijgt dit onderwerp extra aandacht, zodat de dienstverlening aan zowel inwoners als werkgevers verder kan worden verbeterd.
- We lanceren de interne inclusieagenda, de laatste uitvoeringsagenda van het beleidskader Diversiteit & Inclusie, waarmee we ook onze eigen organisatie versterken op dit vlak. Ondertussen werken we ook volop aan de uitvoering van de in 2025 gelanceerde antidiscriminatieagenda en toegankelijkheidsagenda.
- Met Programma GA! brengen we advies en ondersteuning op het gebied van welzijn dicht bij de inwoners door een digitale sociale kaart en wijksteunpunten te ontwikkelen. Zo kunnen mensen eenvoudig het beschikbare aanbod vinden en dichtbij huis geholpen worden met hun vragen.

Programma 3: Bedrijvigheid

Economie en toerisme, Citymarketing en evenementen

Alkmaar is het scharnier tussen de metropool Amsterdam en Noord-Holland Noord. Wij zetten volop in op het verder versterken van het vestigingsklimaat voor ondernemers. Alkmaar bestaat uit stad en land en biedt veel verschillende mogelijkheden om te wonen, werken en recreëren voor huidige en toekomstige inwoners, toeristen, ondernemers, bedrijven en talenten.

Alkmaar is een gemeente met een grote toeristische aantrekkingskracht. Dit werd benadrukt door de bekroning met vier toeristische Michelinsterren, de Kaasmarkt kreeg er twee, de stad één en de laatste ging naar De Rijp. De Kaasmarkt, de Waag en onze monumentale binnenstad trekken veel bezoekers van buiten. En ook de dorpen zien een toename van bezoekers. Voor onze eigen inwoners zijn de kermis en evenementen als Alkmaars Ontzet een belangrijk bindmiddel. Samen met onze partners in de gemeente bundelen wij onze krachten om Alkmaar en de regio optimaal op de kaart te zetten.

Door de ontwikkelingen in het Alkmaar Kanaal veranderen veel bedrijventerreinen in gemengd gebied waar ook gewoond wordt. Hierdoor ontstaan levendige wijken waar dicht bij huis gewerkt kan worden. Tegelijkertijd blijft er behoefte aan goede plekken waar de grote bedrijven naar toe kunnen verplaatsen en nieuwe zich kunnen vestigen. In 2026 wordt verder onderzocht hoe we de ruimte die we nodig hebben, zo goed mogelijk verdelen.

Gezamenlijke regionale en bovenregionale inzet ten aanzien van energie, klimaat en circulaire economie worden in economisch opzicht steeds belangrijker. Alkmaar investeert, onder andere via deelname in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) InWest, in pioniersprojecten gericht op duurzame energie. Op het bedrijventerrein Boekelermeer hebben we speciale aandacht voor de energie-innovatie als aanjager van andere innovatieve ontwikkelingen.

Voor 2026 bekend dit concreet voor Programma 3:

- We blijven inzetten op een hoogwaardig ondernemersklimaat. Door de grote woningbouwambities is het van belang ook voldoende bedrijvigheid in Alkmaar te behouden. Zo blijven wij een aantrekkelijk vestigingsklimaat houden.
- Met het oog op het behouden van ons aantrekkelijk vestigingsklimaat komen we volgend jaar met een horecanota en een actieplan economie. We komen met gevelsubsidie om leegstand tegen te gaan.
- De bedrijventerreinen Oudorp, Overdie, Kantorenpark Viaanse Molen en Overstad worden de komende jaren verder verdicht door het toevoegen van woningbouw. Daarnaast blijven wij inzetten op het behouden van bedrijvigheid in de verschillende deelgebieden, omdat ook de werkgelegenheid in onze gemeente enorm belangrijk is. Op deze manier werken wij aan levendige wijken. Voor bedrijven die niet in de nieuwe wijken passen zoeken wij samen met de ondernemers naar een nieuwe locatie.
- De ruimte voor bedrijven staat onder druk, zowel in transformatiegebieden als op bedrijventerreinen. De vraag kan op dit moment niet (voldoende) gefaciliteerd worden door o.a. beperkte (schuif) ruimte en netcongestie. Samen met de regio werkt Alkmaar, in het verlengde van het locatieonderzoek naar potentiële uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen, aan het opstellen en uitvoeren van acties gericht op het behouden, beter benutten en uitbreiden van bedrijventerreinen in de regio.
- De agrarische agenda wordt verder uitgewerkt door ruimte te bieden voor agrarische ondernemers en door duurzame innovatieve landbouw te ondersteunen.
- Met de uitvoering van het Convenant Binnenstadsmanagement Alkmaar en het programma vitale en bruisende binnenstad, wordt ingezet op het versterken van de binnenstad van Alkmaar.
- We blijven investeren in een toekomstbestendige, jaarrond gevulde evenementenkalender.

Programma 4: Leefbaarheid

Veiligheid, Bereikbaarheid, Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Parkeren, Alkmaars kanaal

Alkmaar is een prachtige gemeente, waar mensen met plezier wonen en werken en genieten van wat de stad en het land te bieden heeft. Daar hoort ook bij dat al onze inwoners zich veilig moeten voelen. Daarbij sturen we op passende interventies en/of oplossingen met als doel het creëren van een veilige en weerbare samenleving. In de uitvoering staat centraal dat we steeds zoveel als mogelijk naast de inwoners staan; dit sluit aan bij het coalitieakkoord. Een aantrekkelijke en veilige omgeving vraagt maatwerk. Dat kan verschillen per buurt, wijk, dorp, kern of polder. Hierbij hebben we oog voor de eigen dynamiek en actualiteit van ieder vraagstuk op zich.

In de afgelopen periode heeft de raad aandacht en concrete acties van het college gevraagd met betrekking tot huiselijke geweld, intieme terreur, femicide en (seksuele) straatintimidatie. Ook in de Alkmaarse samenleving zien we veel beweging en initiatieven op dit belangrijke thema. Onder meer door deelname aan het programma 'veilige steden' is extra budgettaire ruimte beschikbaar om - aanvullend op reeds bestaande activiteiten - uitvoering te geven aan de opdracht van de raad. Ook ten aanzien van seksuele (straat)intimidatie kunnen we een belangrijke stap zetten: door deelname aan een landelijke pilot kunnen onze BOA's gericht gaan handhaven op de Wet seksuele intimidatie. Een groeiende stad betekent ook een toename van grootstedelijke problematiek. De aanpak van deze problematiek is conform en in lijn met de gestelde prioriteiten uit de kadernota veiligheid 2023-2026.

We willen Alkmaar ook in de toekomst een aantrekkelijke gemeente houden. Daarom ontwikkelen we ons van een beheergerichte naar ontwikkelgerichte gemeente. Dit vraagt om duurzame gebiedsontwikkeling waarbij we landelijke, regionale en lokale trends scherp in de gaten houden. We gaan door met het Alkmaars Kanaal en houden de landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen goed in de gaten. Alkmaar pakt daarbij actief de regie op voor de grote opgave. Maatschappelijke, economische, klimatologische en technologische ontwikkelingen zijn bepalend voor onze ruimtelijke opgave. De energietransitie,

netcongestie, de druk op de woningmarkt en de toenemende mobiliteit leggen flinke claims op onze schaarse ruimte, zowel ondergronds als bovengronds.

Op veel plekken en binnen verschillende thema's zijn we volop in ontwikkeling. We blijven dan ook in gesprek met de bewoners, ondernemers en gebruikers van de stad om nog meer duidelijk te krijgen wat belangrijk is en waar de prioriteiten liggen. Participatie vinden we belangrijk: samen bepalen we de koers. De Omgevingswet helpt ons daarbij. We voeren deze wet stapsgewijs uit, behandelen vergunningsaanvragen snel, stellen de omgevingsvisie vast en bouwen door aan het Omgevingsplan.

Alkmaar heeft grote opgaven en ambities, waaronder het bouwen van veel woningen. Om deze woningen te kunnen bouwen is een goede bereikbaarheid van cruciaal belang. Met de bouw van de woningen is ons huidige mobiliteitsnetwerk niet meer toereikend en zijn er maatregelen nodig om Alkmaar verkeersveilig, bereikbaar en leefbaar te houden. Bij de uitwerking hiervan is keuzevrijheid in de vervoerswijze het uitgangspunt. Hierbij zoeken we naar de balans tussen verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Dit doen we in nauwe samenwerking met de regio en het Rijk.

Concreet betekent dit voor 2026 voor Programma 4:

- We zetten de procedure voor de eerste tijdelijke-permanente wijziging van het Omgevingsplan in gang.
- We starten met de voorbereidingen om de Karpertongarage te verbeteren en de Kanaalschiereilandgarage uit te breiden.
- De Bergerhoutrotonde en de Scharlo zijn aangepast zodat de verkeersveiligheid wordt vergroot.
- Met innovatieve maatregelen versterken we samen de weerbaarheid van Alkmaar, zodat we ook bij langdurige stroomuitval goed voorbereid zijn en zeker weten dat we minstens 72 uur veilig en veerkrachtig kunnen overbruggen.
- We pakken ondermijning, maatschappelijke onrust, polarisatie, radicalisering, jeugdcriminaliteit en cybercriminaliteit actief aan.

- Door deelname aan de landelijke pilot kunnen onze BOA's handhavend optreden tegen seksuele straatintimidatie; vanuit het programma 'veilige steden' geven we - aanvullend op reeds ingezette activiteiten - uitvoering aan de opdracht van de raad met betrekking tot huiselijk geweld, intieme terreur, en femicide.
- Met woningcorporaties maken we prestatieafspraken over nieuwbouw en werken samen aan de leefbaarheid in bestaande wijken.
- Door het uitvoeren van een veerkrachtanalyse zorgen we voor een belangrijke bijdrage aan het stoppen van negatieve ontwikkelingen in een wijk en daarmee de leefbaarheid te verbeteren.
- We actualiseren de regionale Huisvestingsverordening conform de Wet regie versterking volkshuisvesting. Het gaat hierbij met name om de toewijzing van de goedkope woningvoorraad, voorrang voor wettelijke aandachtsgroepen, toewijzing aan eigen inwoners en wijziging van de woningvoorraad.

Programma 5: Duurzaamheid

Energietransitie, mobiliteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit, circulaire economie, verduurzamen van de eigen organisatie

Duurzaamheid staat centraal in onze gemeente en is stevig verankerd in de Agenda Duurzaam Alkmaar (ADA). Sinds 2023 werkt de gemeente met deze agenda aan een toekomstbestendig Alkmaar. De focus ligt op de energietransitie, het aanpakken van klimaatuitdagingen en het betrekken van inwoners, bedrijven en instellingen bij duurzame initiatieven. Iedereen in Alkmaar kan op eigen terrein bijdragen aan een duurzamere stad en de gemeente ondersteunt eenieder om hieraan te kunnen bijdragen.

Met de ADA worden de ambities uit het coalitieakkoord omgezet in concrete acties. De agenda richt zich op het verminderen van CO₂-uitstoot, het inspelen op klimaatverandering en het slim omgaan met grondstoffen. Door deze thema's te verbinden, wordt het beleid zichtbaar en krijgt de uitvoering richting. Veel organisaties en bedrijven zijn al actief bezig met energie, klimaatadaptatie en circulariteit. ADA brengt deze partijen samen en stimuleert samenwerking tussen bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. Zo bouwen we samen aan een breed gedragen en krachtige uitvoering van duurzaamheidsbeleid. De uitvoering geven we vorm in meerjarige gebiedsgerichte uitvoeringsplannen.

Alkmaar kijkt vooruit naar 2050: een klimaatbestendige gemeente die flinke stappen heeft gezet op het gebied van biodiversiteit en circulariteit. De urgentie voor actie is duidelijk. Zo kunnen bedrijven en scholen nu niet altijd worden aangesloten op het landelijke energienet. Daarom werkt de gemeente in samenwerking met de maatschappelijke stakeholders aan de bestaande netcongestie, zodat bedrijven en voorzieningen in 2026 goed kunnen blijven functioneren.

Voor 2026 betekent dit concreet voor Programma 5:

- We starten met het Meerjarenuitvoeringsprogramma klimaatadaptatie en biodiversiteit 2026-2030.
- We geven uitvoering regionale uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.
- Het Warmteprogramma, wat de aanpak beschrijft om de gebouwde omgeving aardgasvrij te maken, ronden we af en laten we vaststellen.
- De toegankelijkheid van energiesubsidies voor bedrijven en inwoners versterken we, zodat zowel bedrijven als inwoners hiervan volop kunnen profiteren.
- De acties op de Uitvoeringagenda Bedrijventerreinen voor dit jaar voeren we uit zodat we concrete stappen zetten richting duurzame bedrijventerreinen.
- We breiden het circulaire bedrijvennetwerk uit.

Programma 6: Financiën

Uitgangspunt van ons financieel beleid is om een financieel gezonde gemeente te zijn. Het begrotingsbeleid is eenduidig. We geven niet meer uit dan we ons kunnen veroorloven en we sturen op een sluitende structurele meerjarenbegroting, potten niet onnodig geld op, zorgen dat de gemeentelijke lasten voor inwoners en bedrijven laag blijven en zorgen voor voldoende weerstandsvermogen. Voor de gemeentelijke lasten kiezen we voor zoveel mogelijk kostendekkendheid bij de bepaling van de leges en tarieven.

In deze programmabegroting hebben we een sluitende begroting voor 2026 weten te realiseren. In de begroting 2025 was het financieel ravijn vanaf 2026 zichtbaar gemaakt en bij de Kadernota 2026-2029 zijn keuzes gemaakt om tot een sluitende begroting te komen. Voor 2026 is dat gelukt. De jaren 2027 en verder laten nog een tekort zien.

De inkomsten en uitgaven zijn aangepast aan de gestegen lonen en prijzen. De lasten voor afvalinzameling en -verwerking zijn meer gestegen dan de inflatie. We kiezen ervoor dit stapsgewijs te verwerken in de afvalstoffenheffing. In 2026 en 2027 is de afvalstoffenheffing niet geheel kostendekkend, in 2028 wel. Daarnaast stijgt de rioolheffing in 2026 2,1% extra conform het Beleidsplan Stedelijk Water.

Financiële hoofdlijnen

Elk jaar maakt de gemeente een begroting. Daarin staat wat we willen bereiken, hoe we dat willen doen en wat het kost. De begroting is het document waar de gemeentelijke uitgaven (lasten) en inkomsten (baten) bij elkaar worden gebracht. Door de begroting vast te stellen geeft de gemeenteraad het college toestemming om geld uit te geven aan de afgesproken activiteiten. De begroting 2026 is een nadere uitwerking en actualisatie van de Kadernota 2026-2029.

Sluitende begroting 2026

In deze financieel onzekere tijd is het gelukt een sluitende begroting te presenteren. De gemeentelijke begroting bedraagt in 2026 € 561 miljoen aan baten en lasten. De begroting sluit daarmee voor het jaar 2026.

Vanaf 2027 daalt het saldo van de begroting naar een licht tekort, in 2028 naar € 6,4 miljoen tekort en in 2029 neemt het tekort toe tot € 8,1 miljoen. Een belangrijke oorzaak van dit nadeel in de meerjarenbegroting is de korting van het Rijk op de algemene uitkering van landelijk € 2,3 miljard. Dit is het zogenaamde 'ravijn' dat in eerdere begrotingen al werdesignaleerd en toegelicht.

In het verdere deel van de financiële hoofdlijnen wordt een beknopt overzicht gegeven van enkele financiële onderwerpen uit de begroting. Allereerst wordt het financieel kader weergegeven. Daarna volgt een overzicht van het structureel begrotingssaldo. Tot slot worden de baten en lasten en de ontwikkeling van een aantal belangrijke financiële kengetallen nader toegelicht.

Financieel kader

Het vertrekpunt voor de begroting 2026 is de Kadernota 2026-2029, die door de raad op 8 juli is vastgesteld. Onderstaand wordt de ontwikkeling van het meerjarige begrotingssaldo gepresenteerd:

Bedrag x € 1.000 - = lasten, tekort of nadeel + = baten, overschot of voordeel	2026	2027	2028	2029
Saldo Kadernota 2026-2029	-	-889	-7.645	-9.076
Raadsbesluit: verhogen subsidie Hoornse Vaart	-	-	-	-252
Saldo na raadsbesluiten	-	-889	-7.645	-9.328
Programma 1 Inwoner en bestuur	228	541	545	539
Programma 2 Vitaliteit	588	597	588	450
Programma 3 Bedrijvigheid	-488	-402	-471	-736
Programma 4 Leefbaarheid	-2.386	-1.401	-1.272	-2.694
Programma 5 Duurzaamheid	1.011	177	142	-796
Programma 6 Financiën	1.048	1.199	1.832	4.596
MIP 2026-2040	-	-52	-125	-161
Saldo begroting 2026-2029	1	-230	-6.406	-8.130

Voor het jaar 2026 sluit de begroting, maar daarna blijft het meerjarig saldo nadelig. Het meerjarig saldo verbetert wel alle jaren ten opzichte van de kadernota, maar laat nog steeds een tekort zien oplopend naar € 8,1 miljoen in 2029.

Op hoofdlijnen lichten we de grootste wijzigingen toe ten opzichte van de kadernota:

Programma 1 Inwoner en bestuur

- In de programmabegroting 2023 was een stelpost opgenomen voor gestegen energielasten, die in de jaren daarna grotendeels is verdeeld over de andere programma's van de begroting. Het restant van € 578.000 is nu ook verdeeld over de andere programma's van de begroting.
- In de Kadernota 2026-2029 was een onttrekking aan de algemene reserve geraamd van € 469.000 om de begroting in het jaar 2026 sluitend te maken. Het bleek mogelijk deze onttrekking met € 307.000 te verlagen en het jaar 2026 toch sluitend te houden.
- De nieuwjaarsreceptie is een nieuw evenement dat de gemeente organiseert, zoals besproken in de raadsvergadering van 23 januari 2025. Hiervoor is € 35.000 structureel in de begroting opgenomen.

Programma 2 Vitaliteit

- Op 17 april 2025 heeft de raad besloten tot een aanvullend krediet op het bestaande krediet voor de realisatie van Robonsbosweg en voor de realisatie van flexwoningen. Daarbij is ook besloten de bestemmingsreserve Robonsbosweg te verhogen om daaruit de hogere kapitaallasten te dekken. Na 10 jaar worden de flexwoningen verkocht of elders ingezet. De dekking van € 1.158.000 per jaar voor de extra kapitaallasten was nog niet in de kadernota verwerkt.
- Voor het handhaven van het voorzieningenniveau van de minimapas (thans de AlkmaarPas) in 2026 op het niveau van de periode 2023 tot en met 2025 is eenmalig € 600.000 beschikbaar gesteld. De lasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve Tijdelijke ondersteuning. Daarnaast is € 91.000 nodig voor het in stand houden van de AlkmaarPas kooppas, ook deze lasten worden vanuit de bestemmingsreserve Tijdelijke ondersteuning gedekt.
- Vanuit jaarrekening 2024 en ook de Burap constateren we een daling van het de BUIG-middelen. In de ombuigingen is rekening gehouden met een voordelig resultaat op de BUIG-middelen, die gebaseerd was op een 5-jaarsgemiddelde. T.o.v. de kadernota is nu het jaargemiddelde genomen van 2020-2024, wat een nadelig effect heeft van € 310.000 structureel.

- In de begroting 2025 was het voornemen opgenomen om aan gesubsidieerde instellingen meerjarige subsidies te verstrekken in ruil voor een lagere indexatie van de subsidie aan deze instellingen. Ook Alkmaar Sport NV was in deze berekening opgenomen. De dienstverlening met Alkmaar Sport NV is weliswaar in een subsidie constructie gegoten, maar het aanvragen van een meerjarige subsidie past hier niet in. De korting op de bijdrage aan Alkmaar Sport NV van € 267.000 komt te vervallen.

Programma 3 Bedrijvigheid

- De medewerkers van Markten en evenementen zijn in 2023 van unit Leefgebied overgegaan naar unit Veiligheid. De apparaatskosten kwamen vanaf toen ten laste van Veiligheid. Omdat dit niet terecht is, is dit in de begroting van 2026 aangepast (€ 370.000). Dit is budgettair neutraal met programma 4 Leefbaarheid.
- De energielasten zijn gestegen, hiervoor is € 96.000 van het restant van de stelpost energie ingezet.
- Voor de uitvoering van Bevrijdingsdag wordt structureel € 30.000 aan de begroting toegevoegd. Voor de reguliere uitvoering van Bevrijdingsdag is het bestaande budget wegens gestegen kosten niet meer toereikend.

Programma 4 Leefbaarheid

- In de kadernota is besloten om, vooruitlopend op het onderzoek naar de staat van de openbare ruimte, gedurende de ravijnsperiode het onderhoudsniveau van wegen tijdelijk terug te brengen van B naar C, met uitzondering van het centrum (A). Dit rapport is nu beschikbaar en heeft geleid tot nieuwe inzichten. Het rapport concludeert dat het huidige onderhoudsniveau van wegen feitelijk op niveau C is. Om de ombuiging van € 2 miljoen toch te kunnen realiseren is gezocht naar een alternatieve invulling. Na een scherper onderscheid gemaakt te hebben tussen exploitatiebudget en investeringskredieten is het mogelijk om het openbaar groen op onderhoudsniveau A/B te houden en de ombuiging op onderhoud wegen van A/B naar A/C te realiseren. Dit resulteert in een verschuiving van € 1 miljoen van groenonderhoud naar wegenonderhoud. Daarnaast verhogen we de investeringskredieten in 2026 voor groenreconstructies met € 1,1 miljoen, voor speelwerktuigen met € 200.000 en voor wegenreconstructies met € 800.000.

- In de tweede Bestuursrapportage van 2025 is toegelicht dat door een effectievere handhaving met de scanauto de betalingsbereidheid voor parkeren op straat sneller is toegenomen dan verwacht, waarmee de beoogde gedragsverandering is gerealiseerd. Deze doelstelling was in januari al behaald. De inkomsten uit parkeren op straat zijn daarmee gestegen. Tegelijkertijd zijn er minder naheffingsanslagen opgelegd dan verwacht. In totaal is dit een structureel nadeel van € 765.000.
- De energielasten van gemeentelijke panden blijven structureel hoger dan geraamd. We voegen € 600.000 toe aan de begroting.

Programma 5 Duurzaamheid

- De prognose van HVC voor de kosten van afvalinzameling en -verwerking voor 2026 is in juni ontvangen nadat de kadernota was opgesteld. De prognose van HVC komt hoger uit dan we volgens de rekenkundige uitgangspunten hadden verwacht. Daarnaast nam voorheen Stadswerk072 NV de transportkosten van de VVI voor hun rekening zoals was afgesproken in de dienstverleningsovereenkomst. Na de ontvlechting ontvangt de gemeente rechtstreeks de factuur voor deze overhead- en transportkosten van de VVI. Deze gestegen lasten rekenen we in 2026 niet direct geheel door in het tarief afvalstoffenheffing, maar gefaseerd. In 2028 zijn alle lasten opgenomen in het tarief.
- Zie de toelichting bij 4 Leefbaarheid het onderzoek naar de staat van de openbare ruimte. Voor 2026 is onderhoudsbudget voor Groen met € 1 miljoen verlaagd ten gunste van het onderhoud aan wegen.

Programma 6 Financiën

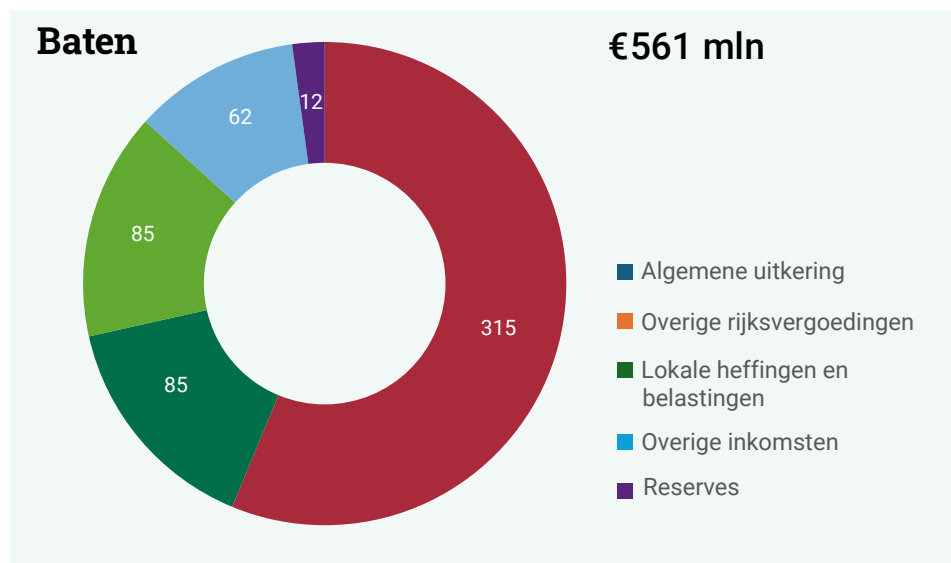
- De prognose voor het aantal nieuwbouwwoningen leidt tot meer OZB inkomsten. Daarnaast blijkt dat de groei van niet-woningen groter is geweest dan eerder rekening mee werd gehouden. Beide ontwikkelingen leiden tot een hogere te verwachten opbrengst voor OZB van € 689.000.
- Het Meerjaren Investeringsprogramma 2025-2039 is geactualiseerd. Het investeringsvolume neemt de komende jaren toe, waarmee de kapitaallasten in de begroting ook toenemen. Via de kapitaallasten wijzen we de betaalde rente op leningen toe aan activiteiten. Die extra doorberekening van rente is een opbrengst binnen het programma Financiën van € 237.000.

Structureel begrotingssaldo

Bij de bepaling of de begroting structureel en reëel in evenwicht is, moet beoordeeld worden of alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Om dit te bepalen is in de programmabegroting een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen. Op basis van dit overzicht geeft het structureel begrotingsevenwicht het volgende beeld:

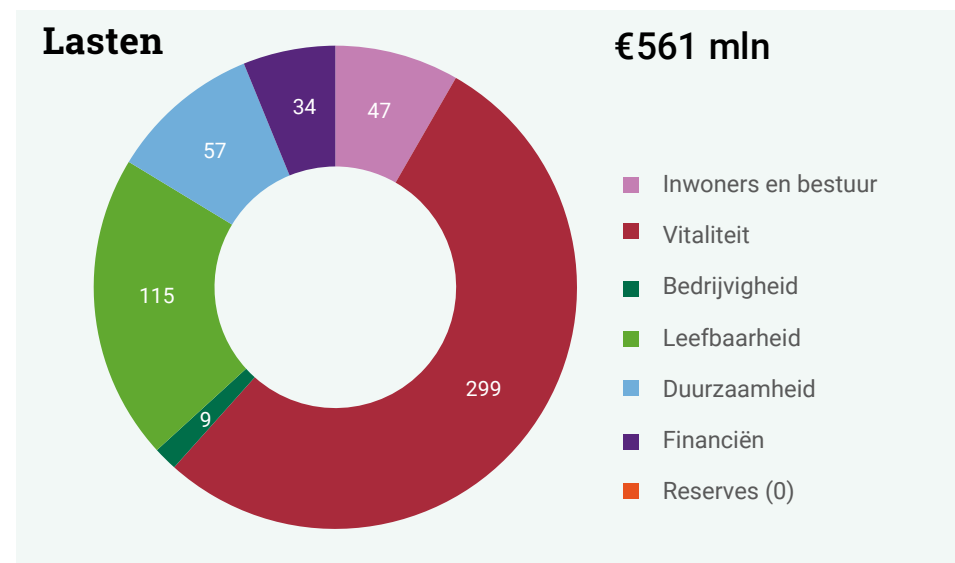
Bedrag x € 1.000 - = lasten, tekort of nadeel + = baten, overschot of voordeel	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten	-11.627	-8.109	-12.980	-13.957
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	11.628	7.879	6.574	5.826
Begrotingssaldo	1	-230	-6.406	-8.130
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.904	272	362	-45
Structureel begrotingssaldo	1.905	-502	-6.768	-8.085

Het structureel begrotingssaldo wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met het saldo van de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). In 2026 is de begroting structureel in evenwicht, daarna niet meer. Het eerder genoemde 'ravijn' is hiervan de oorzaak.

De gemeentelijke baten zijn in 2026 afgerond € 561 miljoen. De baten kunnen globaal ingedeeld worden in de volgende categorieën:

- Algemene uitkering: dit is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente en is vrij besteedbaar aan gemeentelijke taken.
- Overige rijksvergoedingen: deze vergoedingen bestaan voornamelijk uit een aantal specifieke uitkeringen van het Rijk, die aan bepaalde taken besteed moeten worden.
- Lokale heffingen en belastingen: deze inkomsten bestaan onder meer uit de OZB, de riool- en afvalstoffenheffing, parkeerbelasting en leges.
- Overige inkomsten: dit zijn inkomsten uit bezit zoals erfpacht, dividend en grondopbrengsten door verkopen.
- Reserves: voor een aantal reserves geldt dat hieruit geld wordt onttrokken en vormen daarmee inkomsten voor de begroting.

De lasten van de gemeente bedragen afgerond € 561 miljoen. De lasten zijn onderverdeeld in zes programma's:

- Het programma vitaliteit is met € 299 miljoen (53%) het grootste programma. Hierin zijn onder andere de kosten opgenomen voor belangrijke thema's als 'Iedereen doet mee', jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, cultuur, sport en onderwijs.
- Leefbaarheid omvat als programma € 115 miljoen (20%) aan lasten. Dit bestaat uit de thema's ruimtelijke ontwikkeling, wonen, bereikbaarheid, parkeren, veiligheid en Alkmaars Kanaal.
- De programma's Duurzaamheid, Bedrijvigheid, Inwoner en bestuur, en Financiën zijn samen goed voor 27% van de gemeentelijke begroting.
- Reserves: voor een aantal reserves wordt geld in deze reserves gestort en zijn daarmee lasten voor de begroting.

Ontwikkeling woonlasten

Het totaal aan woonlasten is de som van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en het gemiddelde aanslagbedrag voor onroerendezaakbelasting. De voorgestelde stijging van de tarieven ten opzichte van 2025 is als volgt samengesteld:

- Het gemiddelde aanslagbedrag onroerendezaakbelasting (OZB) voor eigenaren van koopwoningen stijgt met de in de Kadernota bepaalde indexatie van 2,8% (€ 7).
- Het basistarief rioolheffing stijgt met de indexatie van 2,8% plus 2,1% voor de spaarvoorziening (samen € 10). Dit is op grond van het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan.
- Het tarief van de afvalstoffenheffing stijgt met 10,6% (€ 44).

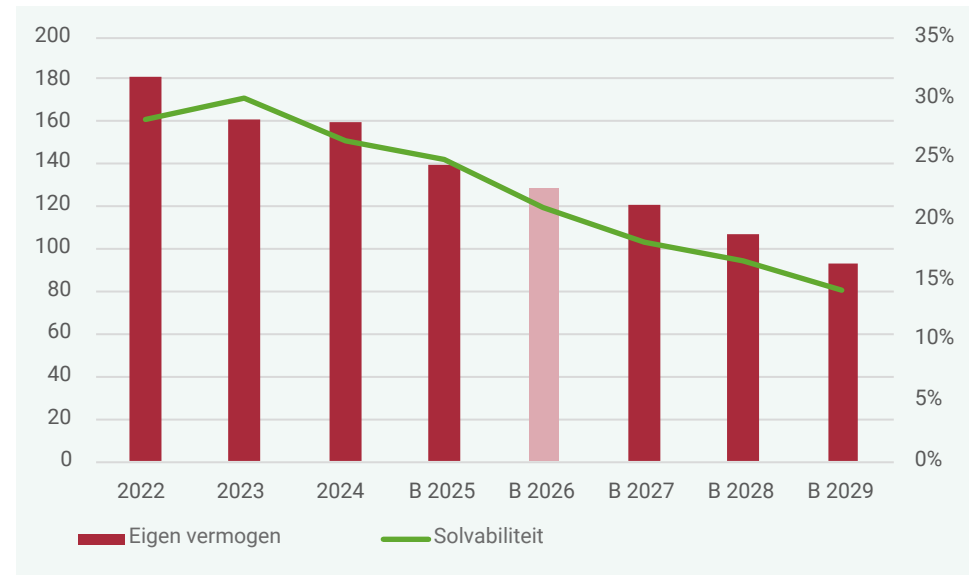
De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zijn flink lager dan de landelijk gemiddelde woonlasten. In 2025 waren de gemiddelde woonlasten in Alkmaar 17% lager (€ 179) dan het landelijk gemiddelde. Voor het jaar 2026 is het landelijk gemiddelde cijfer nog niet bekend.

Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) onderzoekt jaarlijks de woonlasten voor huishoudens in alle gemeenten en houdt deze gegevens bij in de Atlas van de lokale lasten. De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Alkmaar zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde en uit te drukken in een percentage. Het Coelo heeft de Atlas voor lokale lasten voor 2026 nog niet gepubliceerd, waardoor een vergelijking met andere gemeenten in Noord-Holland of landelijk nog niet mogelijk is.

Ontwikkeling reserves

De reserves bestaan uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De algemene reserve is algemeen van aard en vormt een buffer die de gemeente uiteindelijk beschermt voor tegenvallers. Daarnaast zijn er reserves, die zijn bedoeld om geld voor een langere termijn dan één jaar vast te houden en hebben een bepaalde bestemming. Dit zijn de zogenaamde bestemmingsreserves. In het kengetal solvabiliteit worden de totale reserves gerelateerd aan het balanstotaal

en geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onderstaand wordt het verloop van de reserves en solvabiliteit weergegeven.

Toelichting tabel

De totale reserves bedragen in 2026 naar verwachting € 128 miljoen. Hiervan is € 53 miljoen algemene reserve en € 75 miljoen wordt gevormd door de diverse bestemmingsreserves. Bovenstaande figuur laat zien dat de totale reserves vanaf 2026 afnemen met € 35 miljoen naar € 93 miljoen in 2029. De solvabiliteit daalt van 21% in 2025 naar 12% in 2029 en komt daarmee na 2026 onder de VNG norm van 20%. De solvabiliteit daalt enerzijds door een afname van de bestemmingsreserves en anderzijds door het hogere balanstotaal door een hoger investeringsvolume vanwege de groei van de stad.

Ontwikkeling weerstandscapaciteit

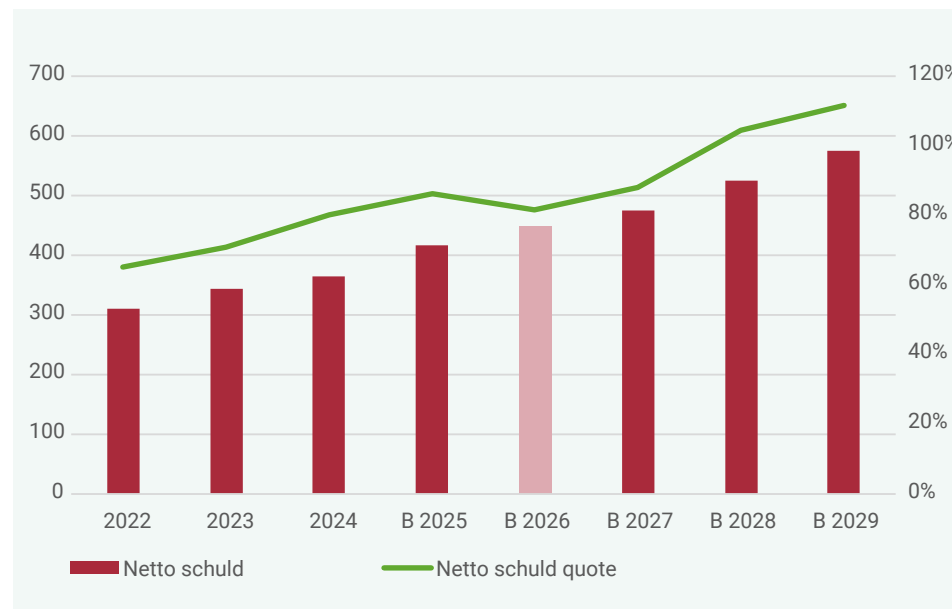
Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De berekening van de weerstandscapaciteit (ratio) moet minimaal voldoende zijn (1,0). In het coalitieakkoord 'Vertrouwen in Alkmaar - Verschil mag er zijn' is een streefwaarde van 2,0 opgenomen. Om de weerstandscapaciteit te berekenen wordt periodiek de risico's van de gemeente geïnventariseerd en vervolgens gekwantificeerd. Dit resulteert in een benodigde weerstandscapaciteit, waarbij ervanuit gegaan wordt dat niet alle risico's zich in één keer zullen voordoen.

De ratio weerstandscapaciteit in de begroting 2026 is 2,0. Bij de begroting 2025 was de ratio weerstandscapaciteit 1,6. Het risicoprofiel van de gemeente verbetert, omdat de risico's van het Ravijn mitigeren. De herstelmaatregelen van het Rijk als gevolg van de rapportage commissie Van Ark voor Jeugdzorg zorgen ervoor dat de financiële risico's met betrekking tot de effecten hervormingsagenda Jeugd grotendeels uit de begroting zijn gehaald.

Ontwikkeling schuldpositie

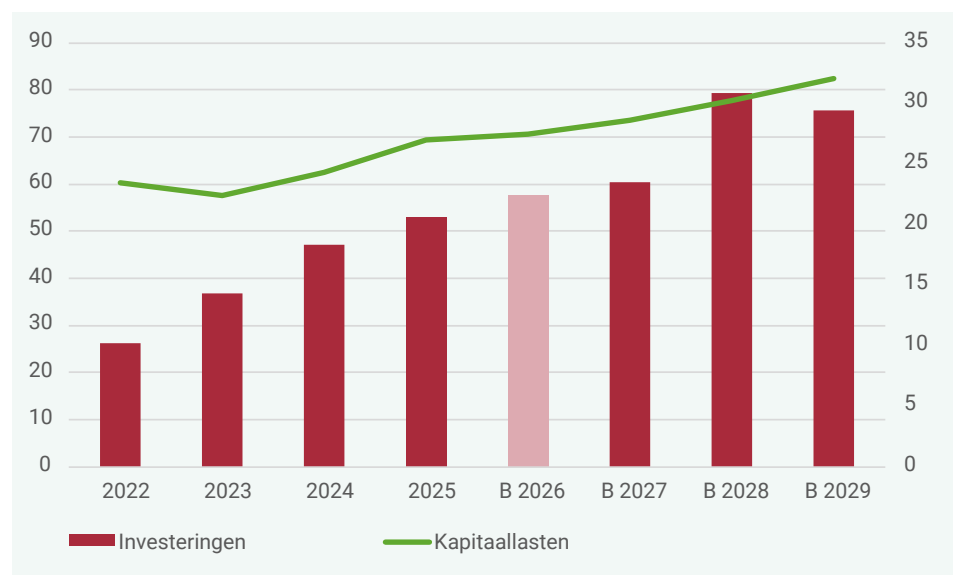
De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van het begrotingstotaal (baten).

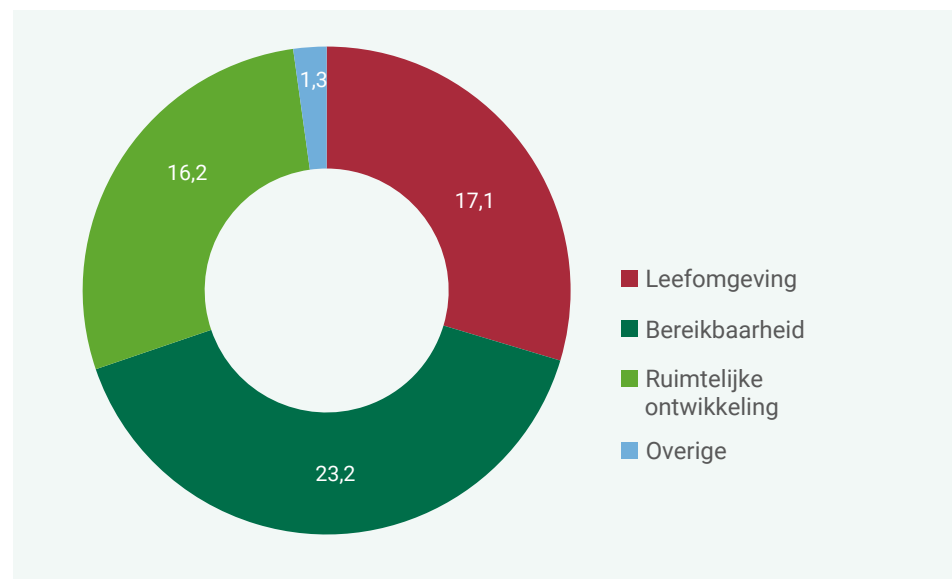
In het coalitieakkoord 'Vertrouwen in Alkmaar - Verschil mag er zijn' is opgenomen dat de schuldquote niet meer dan 120% mag bedragen. Bovenstaande grafiek laat zien dat de netto schuldquote stijgt van 82% in 2026 naar 112% in 2029. De belangrijkste reden voor de toename van de schuldpositie is dat de komende jaren flink in de groeiende stad geïnvesteerd moet worden. Het hogere investeringsvolume zorgt ervoor dat aanvullende financiering nodig is.

Investerings

Investerings zijn uitgaven waarvan het economisch - of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investerings worden geactiveerd op de balans en worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten van de programmabegroting. Het Meerjaren Investeringsplan (MIP) wordt jaarlijks apart ter vaststelling aan de raad aangeboden. In de MIP is opgenomen welke investeringen de gemeente de komende jaren wil uitvoeren. Onderstaand wordt het verloop van de investeringen en kapitaallasten weergegeven:

In de begrotingsperiode 2026-2029 is de prognose dat in deze vier jaar in totaal voor € 271 miljoen wordt geïnvesteerd in de gemeente Alkmaar. Dit is het netto investeringsbedrag, na aftrek van bijdragen van derden. Het begrote investeringsvolume ligt daarmee op een hoger niveau dan in de MIP 2025-2028 en ook dan de afgelopen jaren is gerealiseerd. Door de hogere investeringen nemen de kapitaallasten geleidelijk toe. Onderstaand de verdeling van het investeringsbedrag in 2026.

In 2026 investeert de gemeente Alkmaar 58 miljoen om een prettige, schone en veilige leefomgeving te creëren, onze stad bereikbaar te maken en de voorzieningen op peil te houden:

- Leefomgeving: € 17 miljoen wordt geïnvesteerd in onder meer het vervangen van riolering, reconstructie van groen en verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.
- Bereikbaarheid: het investeringsbedrag van € 23 miljoen omvat de benodigde investeringen in wegen, fietspaden, openbare verlichting en kunstwerken (bruggen). Het bedrag stijgt ten opzichte van 2025 omdat gestart wordt met de aanleg van een tunnel in de Helderseweg onder het spoor door en de herinrichting van wegen in de wijk Huiswaard.
- Ruimtelijke ontwikkeling: € 16 miljoen wordt besteed aan investeringen in scholen, dorpshuizen en sportvoorzieningen. Hierin is de start van de nieuwbouw sportcomplex Hoornse Vaart inbegrepen.
- Overige: de overige investeringen betreffen voornamelijk vervangingen voor parkeren en ICT.

Groeikader

De gemeente Alkmaar groeit en heeft de ambitie om verder te groeien. De toename van het aantal woningen betekent meer inwoners in onze gemeente. De toename van inwoners betekent dat we extra baten krijgen onder meer in de vorm van het gemeentefonds en OZB. Tegelijkertijd staan hiertegenover extra lasten. Zo zijn bijvoorbeeld extra investeringen in de openbare ruimte nodig, maar ook de reguliere exploitatielasten nemen toe. Het groeikader maakt inzichtelijk met hoeveel toekomstige baten en lasten we naar verwachting rekening kunnen houden als gevolg van een groeiend aantal inwoners. Bij de Kadernota zijn al de contouren geschetst hoe een dergelijk groeikader eruit kan zien. In deze begroting is dat verder uitgewerkt aan de hand van een aantal aannames, spelregels en is dit ook financieel vertaald.

Aannames

Een van de basisbeginselen bij begroten is het voorzichtigheidsprincipe, wat zich richt op het aansluiten bij wat je daadwerkelijk hebt aan middelen: niet uitgeven wat je niet hebt. Met een groeikader kijken we naar de toekomst zonder precies te weten hoe deze zal uitpakken. Voor de uitwerking van het groeikader wordt daarom gewerkt met de volgende aannames:

- Wij gaan uit van de Visie op de financiële positie zoals deze nu geldt. Om belangrijke financiële ratio's als solvabiliteit en schuldquote op orde te houden is het noodzakelijk om de reservepositie te verstevigen door te sparen.
- Voor de groei van het aantal woningen sluiten we aan bij de openbaar gepubliceerde woningbouwprognose (bron: [Clappform](#)). Hierop nemen we een voorzichtigheidsmarge dat 75% van deze prognose wordt gerealiseerd binnen de planperiode. Daarbij houden we rekening met een dalende (landelijke) trend van de bezetting per woning.
- Als grondslag voor de baten hanteren wij de inkomsten uit het gemeentefonds en de OZB-woningen. Dit leidt tot een geraamde baat per inwoner van afgerond € 2.900 (peiljaar 2026).

Spelregels

Naast de aannames zijn een aantal spelregels gedefinieerd. Deze richten zich op hoe we het groeikader binnen de gemeente willen toepassen:

1. Bestaande beleidskaders zijn het uitgangspunt, maar dienen wel binnen de financiële kaders te passen.
2. Voorzichtigheidsbeginsel ten aanzien van het ramen van toekomstige baten.
3. Transparantie, eenvoud en robuustheid.
4. Groeikader wordt ingebed binnen de bestaande P&C cyclus.
5. Jaarlijks wordt bij de Kadernota het groeikader herijkt o.b.v. actuele woningprognose en geactualiseerde baten vanuit de algemene uitkering en OZB-woningen.
6. Groeiaanvragen worden meegenomen in de totale integrale afweging van voorstellen bij de kadernota. Het betreft dan alleen aanvragen voor het komende jaar (t+1 met in principe structurele doorwerking). Deze aanvragen bij de Kadernota gericht op de exploitatielasten dienen aantoonbaar onderbouwd te zijn in relatie tot groei van het aantal inwoners.
7. Vervangingsinvesteringen en kwaliteitsverbeterende investeringen maken geen onderdeel uit van het groeikader.
8. De systematiek geldt voor de gehele gemeentelijke begroting, uitgezonderd activiteiten die eigenstandig kostendekkend zijn.
9. In de begroting wordt een stelpost voor toekomstige baten en lasten opgenomen.

Financiële uitwerking

Hieronder wordt op basis van de nu beschikbare gegevens en aannames een voorstel gedaan voor het groeikader, waarbij 2027 het startjaar is. Voor het inzicht wordt een iets langere doorkijk gegeven dan de gebruikelijke begrotingshorizon, die loopt t/m 2029. Onder de tabel volgt een toelichting op de gekozen verdeling.

- De baten nemen toe door het aantal extra inwoners te vermenigvuldigen met € 2.900 per inwoner. In 2029 komt dat neer op cumulatief € 11 miljoen aan extra baten en loopt op naar € 20 miljoen in 2032.
- De aanname o.b.v. het voorzichtigheidsprincipe is dat de lasten in dezelfde mate toenemen, waardoor per saldo een budgettair neutrale situatie ontstaat.
- Voor een verdeling van de lasten wordt voorgesteld om 60% te reserveren voor de stijging van de exploitatielasten, 20% voor de kapitaallasten en 20% als aanvulling op de reserves.
- Voor de kapitaallasten betekent een toebedeling van 20% dat hiermee t/m 2032 een investeringsvolume van omgerekend ca € 100 mln gedekt kan worden voor de groei-investeringen.
- Voorgesteld wordt om een deel (20%) te reserveren voor het verbeteren van de reservepositie. Immers de groei van de stad betekent een groei van de balans en om de solvabiliteit op peil te houden is een verhoging van de reserves noodzakelijk. Deze 20% is hiertoe een eerste stap, waarbij aanvullende spaarmaatregelen nodig zijn om de reservepositie op peil te houden bij een toenemende balansomvang.
- 60% van de baten is dan beschikbaar om de groei van de exploitatielasten op te kunnen vangen voor extra lasten door areaaluitbreiding van groen- en wegenonderhoud, maar bijvoorbeeld ook meer inwoners die gebruik maken van sociale en maatschappelijke voorzieningen. Hiertoe dienen onderbouwde voorstellen te worden gemaakt die integraal in het P&C proces worden meegenomen.

"Cumulatie, bedragen x € 1.000"	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Raming extra inwoners	417	2.392	3.670	5.269	6.161	7.044
Raming extra baten	1.210	6.944	10.656	15.299	17.889	20.454
Raming extra lasten	1.210	6.944	10.656	15.299	17.889	20.454
Saldo	0	0	0	0	0	0

Toedeling lasten:

- Exploitatie 60%	726	4.166	6.394	9.179	10.733	12.272
- Kapitaallasten 20%	242	1.389	2.131	3.060	3.578	4.091
- Aanvulling reserve 20%	242	1.389	2.131	3.060	3.578	4.091
Totaal	1.210	6.944	10.656	15.299	17.889	20.454